

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора медичних наук,
професора Жабченко Ірини Анатоліївни
на дисертаційну роботу Ткачук Роми Романівни
**«Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією,
профілактика акушерських та перинатальних ускладнень»,**
поданої в разову спеціалізовану раду ДФ 26.613.005
при Національній медичній академії післядипломної освіти імені
П.Л.Шупика МОЗ України
на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина
(спеціалізація «Акушерство та гінекологія»)

Науковий керівник: доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України, завідувач кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика МОЗ України Камінський В'ячеслав Володимирович.

1. Актуальність обраної теми дисертації

В даний час оцінка фізіологічного перебігу вагітності протягом трьох триместрів гестації проводиться за загальноприйнятими інтегративними клініко-лабораторними показниками. Відомо, що з моменту нідації плідного яйця в організмі вагітної відбуваються зміни нейрорегуляторних процесів, виражені зрушення гормонального балансу, імунного статусу і цитокінового профілю, які сприятимуть розвитку, диференціюванню і росту плода.

Провідну роль у формуванні адаптаційних реакцій під час вагітності відіграє кардіореспіраторна система. В силу своєї життєвої важливості її можна розглядати як функціональну систему, яка відображатиме ступінь напруженості і якість адаптаційних реакцій всього організму. Вивчення механізмів формування відповідних реакцій кардіореспіраторної системи при гестації дозволить виявити не тільки раніше невідомі сторони розвитку компенсаторних реакцій під час вагітності, але і обґрунтувати способи підвищення адаптаційних можливостей організму.

Дисертаційна робота Ткачук Роми Романівни присвячена актуальній проблемі акушерства - зниженню частоти акушерських і перинатальних ускладнень шляхом встановлення нових ланок їх патогенезу на основі вивчення перебігу вагітності та пологів у вагітних з вегетативною дисфункцією, розробці методики активного медичного менеджменту цієї категорії вагітних для підвищення якості антенатальної охорони плода.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Виконана науково-дослідна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри акушерства, гінекології та репродуктології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л.Шупика на тему: «Зниження частоти великих акушерських синдромів при вагітності високого ризику з позицій єдиного генезу шляхом впровадження патогенетично спрямованого комплексу профілактики та лікування» (№ державної реєстрації 0118U001138), термін виконання: 2018-2020 роки. Автор була співвиконавицею та виконувала фрагмент роботи.

3. Новизна дослідження та одержаних результатів.

За результатами даного дослідження розширена наукова інформація щодо частоти розвитку та виявлення різних типів вегетативних розладів. Так, за даними кардіоінтервалографії чітко виділені 4 типи порушень вегетативної регуляції, встановлені основні критерії варіабельності серцевого ритму, які дають змогу виявити ознаки вегетативної дисфункції. Вивчені особливості гестаційного процесу, характеру пологової діяльності та стану новонароджених у вагітних з різними типами вегетативної регуляції.

Встановлено, що найчастішим типом порушення вегетативної регуляції у вагітних з вегетативною дисфункцією є перехід на гуморально-метаболічний тип регуляції та порушення вегетативного балансу у вигляді симпатотонії. Рідкісною формою вегетативної дисфункції була ваготонія, однак даний тип супроводжувався найбільшою частотою пологових ускладнень.

У процесі дослідження уточнені основні фактори ризику розвитку вегетативних розладів, зокрема, вік більше 35 років, надмірна або недостатня маса тіла, розумова праця, обтяжена психопатологічна спадковість, конфліктні відносини, емоційна холодність та відчуженість в сім'ї, ускладнений акушерсько-гінекологічний анамнез на фоні нейроендокринних порушень.

За результатами дослідження встановлені найчастіші суб'єктивні та невротичні клінічні ознаки вегетативної дисфункції, вивчена психо-емоційна складова вегетативних розладів. Серед пацієток з вегетативною дисфункцією виявлено достовірно більша кількість жінок з інтроверсією та глибокою інтроверсією, високі показники нейротизму, високий рівень особистісної та ситуативної тривожності.

Проведені дослідження дозволили науково обґрунтувати можливість раннього прогнозування акушерських та перинатальних ускладнень у вагітних за допомогою методу кардіоінтервалографії, що має значення для своєчасної корекції на доклінічному етапі і ефективної перинатальної охорони плода.

4. Теоретичне значення результатів дослідження.

На основі системного підходу проаналізована сутність адаптивних змін і регуляторної функції вегетативної нервової системи у вагітних. Охарактеризовані і уточнені особливості реактивності вегетативної нервової системи вагітних і їх регуляторний вплив на серцево-судинну систему, визначений діапазон нормальної реактивності вегетативної нервової системи вагітної. Завдяки проведенню даного дисертаційного дослідження вперше визначено патогенетичну значущість типу вегетативної регуляції та його вплив на перебіг вагітності та пологів.

5. Практичне значення результатів дослідження.

У процесі дослідження розроблений та апробований спосіб корекції вегетативних розладів на основі комбінації немедикаментозних засобів і медикаментозного комплексу. Встановлено, що застосування запропонованого лікувального комплексу у жінок із вегетативною дисфункцією призводить до нормалізації емоційного стану, зменшення клінічних проявів психосоматичних і вегетативних розладів, до відновлення показників варіабельності серцевого ритму, зменшення частоти акушерських та перинатальних ускладнень.

Отримані результати дозволили розробити та впровадити в практику амбулаторних та стаціонарних відділень закладів охорони здоров'я України алгоритм медичного супроводу практично здорових вагітних для ранньої діагностики, лікування вегетативних розладів та профілактики акушерських ускладнень.

6. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Усі положення, висновки, рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані, достовірні, логічно витікають із результатів досліджень. Робота виконана на сучасному науково-методичному рівні із застосуванням принципів доказової медицини. Методики, використані автором в дослідженні, є актуальними. Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані в дисертації одержані на достатньому фактичному матеріалі. У процесі дослідження було обстежено 135 пацієнток. Достатня для статистичної обробки кількість досліджень і клінічних спостережень дозволяють вважати отримані результати достовірними. Методи статистичного аналізу, які були використані в роботі, адекватні. Статистичний аналіз результатів дослідження проведений на сучасному рівні, коректно, за допомогою стандартних програм статистичного аналізу. Вірогідність отриманих наукових результатів підтверджена на практиці в основних та контрольних групах. Наведені в роботі таблиці та малюнки переконливі. Висновки конкретні і повністю підтверджуються результатами

дослідження. Висловлені в роботі наукові положення та рекомендації науково обґрунтовані.

7. Оцінка змісту, оформлення та обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення.

Наукова робота викладена українською мовою на 206 сторінках комп'ютерного тексту. Дисертація побудована згідно нових вимог та складається із анотації, вступу, розділу огляду літературних джерел, глави матеріалів і методів досліджень, 4 розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій і додатків. Дисертація ілюстрована 13 малюнками і 63 таблицями. Список використаних джерел містить 266 літературних посилань: 227 кирилицею та 39 латиницею та займає 26 сторінок.

Дисертація написана літературною мовою, грамотно. Всі розділи викладені логічно, із дотриманням наукового стилю написання.

Вступ дисертації відображає актуальність досліджуваної проблеми, сформульована мета і завдання дослідження, відображена загальна характеристика роботи.

Перший розділ дисертації містить огляд актуальних літературно-інформаційних джерел, написаний літературною мовою, в традиційному плані, в якому автор розкриває сучасний стан проблеми психо-вегетативних розладів, їх діагностики та лікування у вагітних.

Другий розділ дисертації – «Матеріали та методи досліджень» - присвячений описанню дизайну клінічного дослідження (критерії включення та виключення вагітних в дослідження, клінічна характеристика та розподіл жінок за групами), в ньому описані методи загальних та спеціальних клінічних, інструментальних досліджень, включаючи повний опис проведених методик визначення досліджуваних показників. Описані методики відповідають встановленим вимогам і протоколам. У розділі викладені методи статистичної обробки результатів дослідження та вказано на дотримання етичних норм при проведенні досліджень.

У третьому розділі автором проведений аналіз факторів впливу на розвиток вегетативної дисфункції. Розділ написаний в чіткій, логічній послідовності, достатньо ілюстрований табличним і наглядним матеріалом та завершується резюме.

Основними розділами роботи є результати власних досліджень (4, 5, 6). В них автор детально провела аналіз варіабельності серцевого ритму у вагітних та встановила критерії діагностики порушення вегетативної регуляції, виділила та детально охарактеризувала типи вегетативної дисфункції, вивчила психо-емоційний стан та суб'єктивні ознаки вегетативних розладів у досліджуваних

жінок, простежила особливості гестаційного процесу та характер пологової діяльності у вагітних з вегетативною дисфункцією загалом та з різними типами вегетативної регуляції, зокрема, продемонструвала клінічну ефективність запропонованого комплексу лікувальних заходів для лікування вегетативних розладів і профілактики акушерських ускладнень. Характеризуючи, в цілому, розділи власних досліджень, необхідно підкреслити, що Ткачук Р.Р. провела багатогранні та об'ємні дослідження, які заслуговують на увагу як у науковому, так і в практичному плані. Кожний розділ завершується резюме, переліком публікацій автора, які відображають отримані результати.

У розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» об'єднано і систематизовано отримані результати дисертаційної роботи, проведений їх порівняльний аналіз, зроблені конкретні висновки та практичні рекомендації.

Висновки, які наведені в дисертації, повністю відображають зміст роботи, зроблені на основі фактичного матеріалу дисертації та статистичної достовірності отриманих результатів, відповідають завданням дослідження та свідчать про досягнення поставленої мети.

Публікації по матеріалах дисертації повністю відповідають вимогам МОН України.

У ході ознайомлення з дисертаційною роботою виникли запитання для дискусії:

- З чим ви пов'язуєте частіше виникнення дискоординованої пологової діяльності у вагітних в ваготонію?

- За допомогою якого апарату вивчалась варіабельність серцевого ритму і яка вартість дослідження?

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в опублікованих працях

За матеріалами дисертації опубліковано 10 робіт, з них 7 статей: 1 – одноосібно, 2 – англійською мовою, 4 статті у наукових фахових виданнях України відповідно до переліку, 2 статті у періодичних наукових виданнях інших країн, які входять до Європейського Союзу (Республіка Польща). Крім того опубліковані 1 тези доповідей в матеріалах конгресів та науково-практичних конференцій та отримано 2 патенти на нововведення.

Основні положення дисертації та результати наукових досліджень повідомлені й обговорені на науково-практичних конференціях з міжнародною участю: «Доказові аспекти сучасного акушерства та гінекології» (Київ, 16 березня 2018р.), «Інноваційні технології в акушерстві та гінекології: від науки до практики» (Івано-Франківськ – Яремче, 29-30 листопада 2018р.).

9. Особистий внесок здобувача в одержанні наукових результатів, що виносяться на захист.

Ідея проведення дослідження, мета і завдання сформульовані дисертанткою спільно з науковим керівником – Камінським В'ячеславом Володимировичем. Автор самостійно провела патентні та інформаційні пошуки, аналіз наукової літератури, визначила методи дослідження.

Ткачук Р.Р. особисто провела дослідження, збір та аналіз клінічного матеріалу, його обробку, формування досліджуваних груп. Усі клінічні спостереження та обстеження проведено протягом виконання дисертаційного дослідження самостійно, з дотриманням протоколу біомедичного дослідження та підписанням інформованої згоди пацієнта за дизайном, затвердженим біомедичною експертизою.

Аналіз результатів дослідження, їх узагальнення, статистична обробка клінічних та інструментальних досліджень, їх оформлення проведені автором самостійно.

У наукових роботах, опублікованих за темою дисертаційного дослідження в співавторстві автору належить провідна роль у зборі клінічного матеріалу, статистичній обробці та аналізі отриманих результатів. Спільно з науковим керівником обговорені та узагальнені наукові положення дисертації, оформлені висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації)

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації. Розглянувши матеріали дисертації здобувача наукового ступеня доктора філософії Ткачук Роми Романівни на тему: «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень» встановлено, що при комп'ютерному тестуванні електронної форми дисертації та наявних за її темою публікацій через програму «Anti Plagiarism» та за допомогою системи Strike Plagiarism не виявлено академічного плагіату в наданих матеріалах дисертації. Текст наданих матеріалів дисертації Ткачук Роми Романівни є оригінальним.

11. Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці.

Основні положення дисертації, розроблена методика діагностики та лікування вегетативних розладів та профілактики акушерських ускладнень впроваджені у практичну роботу 4 лікувально-профілактичних закладів України:

Київський міський центр репродуктивної та перинатальної медицини, КНП "Дрогобицький міський пологовий будинок Дрогобицької міської ради", КНП "Івано-Франківський обласний перинатальний центр", КНП "Івано-Франківський міський клінічний пологовий будинок".

Результати вивчення патогенезу акушерських ускладнень включені до програми лекцій, практичних та семінарських занять і використовуються в навчальному процесі кафедри акушерства, гінекології та репродуктології НМАПО імені П.Л.Шупика, кафедри акушерства та гінекології імені професора І.Д.Ланового Івано-Франківського національного медичного університету, кафедри акушерства та гінекології післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету.

12. Відповідність дисертації спеціальності та профілю спецради.

Дисертація Ткачук Роми Романівни на тему «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень» відповідає паспорту спеціальності 14.01.01 – акушерство та гінекологія. Дисертація повністю відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.

13. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до наукового ступеня доктора філософії

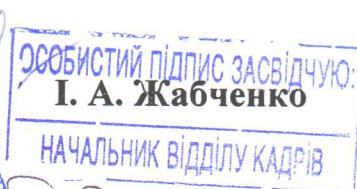
Дисертаційна робота Ткачук Роми Романівни «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та гінекологія»), присвячена актуальній проблемі сучасного акушерства, є закінченим науковим дослідженням, яке містить нові положення і нові науково обґрунтовані результати, що, в цілому, розв'язують важливе науково-практичне завдання – раннє прогнозування акушерських ускладнень шляхом визначення ролі порушення вегетативної регуляції у їх виникненні та розробка методики активного менеджменту вагітних на амбулаторному та стаціонарному етапах надання акушерсько-гінекологічної допомоги.

Виходячи з актуальності, за об'ємом та рівнем досліджень, наукової новизни результатів, теоретичної та практичної цінності отриманих даних, об'єктивності та обґрунтованості висновків, беручи до уваги особистий внесок здобувача, дисертаційна робота Ткачук Роми Романівни «Перебіг вагітності та пологів у жінок з вегетативною дисфункцією, профілактика акушерських та перинатальних ускладнень» повністю відповідає вимогам п.10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та

гінекологія»), затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 №167 та вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом МОН України від 12.01.2017 №40, та її автор Ткачук Рома Романівна повністю заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 Медицина (спеціалізація «Акушерство та гінекологія»).

Офіційний опонент:

**доктор медичних наук, професор,
завідувача науковим відділенням
патології вагітності та пологів
ДУ "Інститут педіатрії, акушерства
та гінекології імені академіка
О.М. Лук'янової НАМН України"**

Г. В. Кравченко